

Temat : RASY I TYPY UŻYTKOWE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH cz.1

Polecenia do wykonania przez ucznia:

- 1. zapoznanie się z materiałem**
- 2. wykonanie notatki w zeszytcie**

Zdjęcie notatki proszę przesłać do dnia 29.05.2020r. na adres dyrektorradyarno@onet.pl

MATERIAŁ

Zwierzęta gospodarskie – zwierzęta hodowane w gospodarstwie rolnym w celu uzyskania produkcji towarowej lub siły pociągowej. Wykorzystywane są również jako materiał reprodukcyjny.

Celem produkcji zwierzęcej jest dostarczenie:

- produktów głównych (mięso, mleko, tłuszcz, jaja, wełna, skóry)
- produktów ubocznych (kości, krew, racice, rogi)
- nawozów organicznych (obornik, gnojówka, gnojowica)
- siły roboczej (pociągowej)

Liczba utrzymywanych zwierząt w gospodarstwie wyrażana jest w sztukach fizycznych lub przeliczeniowych (tzw. SD=odpowiada 1 krowie 500 kg przebywającej w gospodarstwie przez cały rok)

W polskim ustawodawstwie zwierzętami gospodarskimi uznawane są:

- bydło
- trzoda chlewna
- owce
- konie
- drób
- inne udomowione (strusie, jelenie, daniela, pszczoły itp.)

Stada zwierząt gospodarskich

Bydło:	Trzoda chlewna:	Owce:	Konie:
<ul style="list-style-type: none"> • buhaje • krowy mleczne • cielęta do 6 miesięcy • jałówki • buhajki • wolce	<ul style="list-style-type: none"> • knury • lochy • prosięta (do 2 miesięcy) • warchlaki (2–4 miesiące) • knurki i loszki przeznaczone do hodowli 4–9 miesięczne • tuczniki	<ul style="list-style-type: none"> • tryki • skopki • maciorki • jagnięta	<ul style="list-style-type: none"> • ogiery • wałachy • klacze

Chów zwierząt w gospodarstwach podlega obowiązkowi ewidencyjnemu. Ewidencję prowadzi

ARiMR po uprzednim wypełnieniu dokumentacji przez gospodarza. Ewidencja obejmuje:

- Centralną Bazę Danych (rejestr zwierząt gosp. oznakowanych w danych siedzibach stada)
- znaki identyfikacyjne: koleczyki (u bydła, owiec, kóz i świń) , tatuaże (świnie, owce)
- paszporty bydła
- księgi rejestracyjne prowadzone w siedzibie stada

Baza dla produkcji zwierzęcej w gospodarstwie jest produkcja roślinna, zapewniająca zwierzętom pasze.

Pasza (karma) – produkty pochodzenia roślinnego (rośliny paszowe), zwierzęcego oraz mineralnego, a także substancje otrzymywane w wyniku przemian chemicznych (mocznik) lub biologicznych (drożdże paszowe) bogate w składniki pokarmowe, będące pożywieniem dla zwierząt hodowlanych.

Podział pasz

Pasze dzieli się ze względu na:

a) zawartość suchej masy

- objętościowe
  - suche (np. [siano](#), [słoma](#), [plewy](#), [zgoniny](#), mączki z roślin zielonych)
  - soczyste (np. trawa pastwiskowa, [zielonki](#))
- płynne (np. [mleko](#), [melasa](#))

b) zawartość białka

- niskobiałkowe (<100g)
- średnio-białkowe (do 150 g)
- wysokobiałkowe (>150g), np. nasiona roślin strączkowych, śruty poekstrakcyjne, [makuchy](#)

c) pochodzenie

- roślinne
- zwierzęce (np. [mączki rybne](#))
- mineralne (np. [sól](#), [kreda](#))
- syntetyczne (np. [aminokwasy](#), [fosforany](#), [mocznik](#))

d) miejsce produkcji

- przemysł paszowy (np. mieszanki paszowe)
- gospodarstwo rolne (np. [kiszonki](#), ziarno zbóż, plewy, [zielonki](#))
- zakłady przetwórstwa płodów rolnych (np. melasa, młóto browarniane, śruta rzepakowe poekstrakcyjna, makuchy)

e) wartość kaloryczną

- niskokaloryczne (<3kcal/g)
- średnio kaloryczne (3-5 kcal/g)
- wysokokaloryczne- pasze treściwe (>5kcal/g)

f) składniki węglowodanowe

np. okopowe, [kukurydza](#), zboża

g) składniki witaminowe

np. kielki słodowe, drożdże, [marchew](#), [zielonki](#), susze

h) składniki dietetyczne

np. [marchew](#), [siemię lniane](#), kielki słodowe

i) tuczące

np. ziemniaki, ziarno zbóż

j) mlekopędne

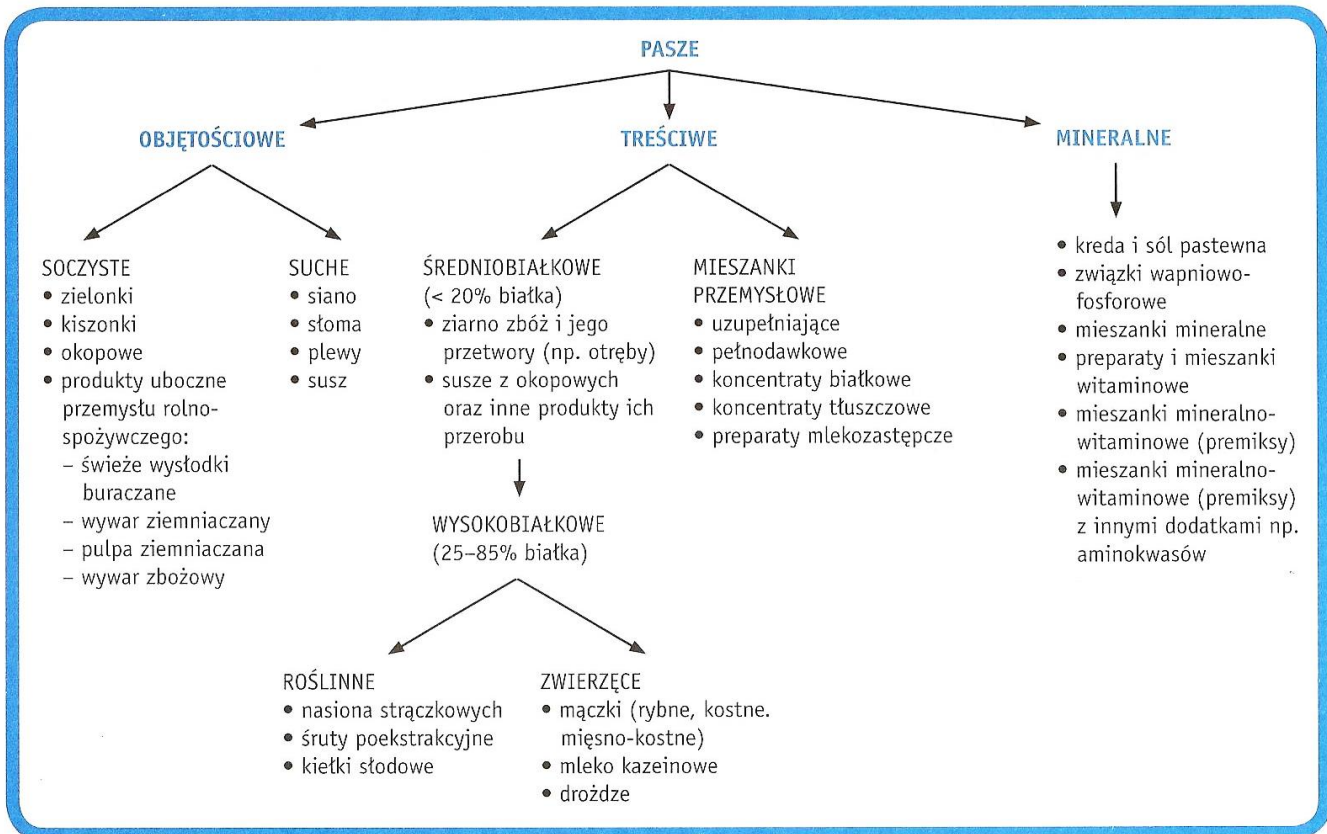
np. buraki cukrowe i pastewne, otręby pszenne, [młóto](#), [wywar gorzelniany](#)

k) zmiękczające tkankę tłuszczową

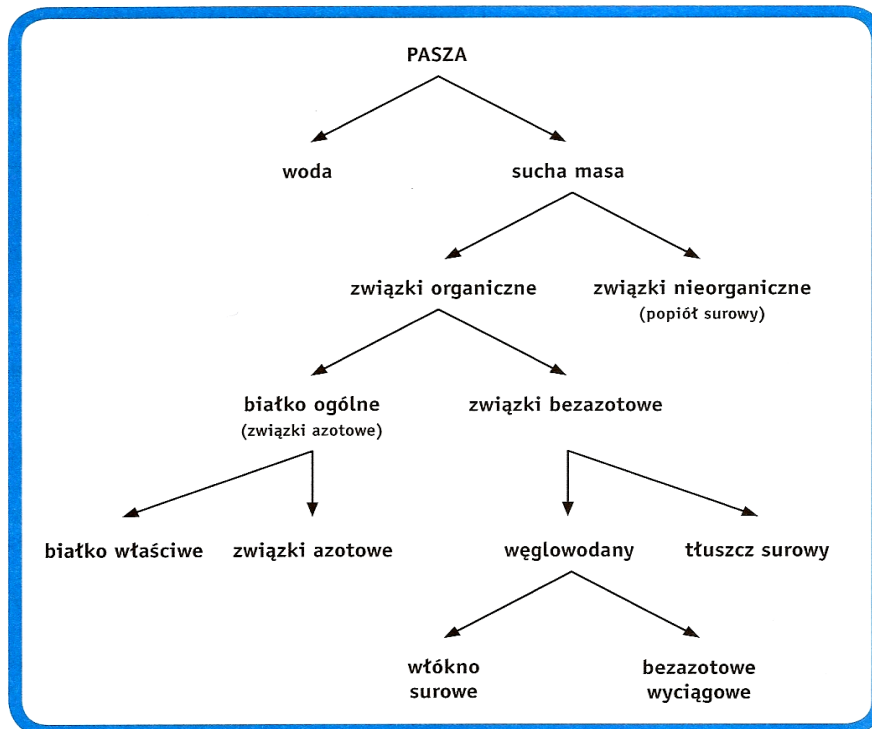
[kukurydza](#), [owies](#), makuchy rzepakowe i lniane, mączki zwierzęce

l) utwardzające tkankę tłuszczową

Rodzaje pasz

Składniki pokarmowe pasz

Pasze przed podaniem zwierzętom powinny być odpowiednio przygotowane gdyż wpływa to na ich strawność, łatwość pobrania, walory smakowe i usunięcie substancji antyodżywczych. Przygotowanie obejmuje:

- czyszczenie i rozdrabnianie (gniecenie, śrutowanie)
- zwilżenie i moczenie
- parowanie i gotowanie
- granulowanie i brykietowanie

W żywieniu zwierząt wykorzystuje się normy żywienia zwierząt. Normy te uwzględniają zapotrzebowanie zwierzęcia na składniki pokarmowe (zależnie od wieku , masy ciała, kierunku i wielkości produkcji). Na podstawie norm określa się dawki pokarmowe obejmujące zaspokojenie potrzeb bytowych zwierzęcia, ilości produkcji, stanu fizjologicznego.

W wyliczeniach stosuje się przeliczniki :

- 1 g białka = 24 kJ (5,7 kcal)
- 1 g tłuszczu = 39,9 kJ (9,5 kcal)
- 1 g węglowodanów = 17,5 KJ(4,2 kcal)